

Duurzaam organiseren en financieren van de zorg.

Betere Zorg? Stel gezondheid centraal

Door: Leonie Voragen en Marc Bruijnzeels

24-08-2023

Vier jaar geleden begonnen Leonie Voragen en Marc Bruijnzeels als Gideonsbende een traject naar een model dat zou bijdragen aan het duurzaam organiseren en financieren van gezondheid. Wat hen bond en bindt is een gedeelde frustratie over het feit dat ze jarenlang aan tal van gezondheidsinterventies hebben gewerkt, maar er niet in slaagden deze op te schalen en te verduurzamen. In de essaybundel 'De nieuwe polder' delen zij hun ervaringen en geleerde lessen bij het achterhalen van de oplossing.

Wie in Nederland zorg nodig heeft, kan ervan uitgaan dat deze van hoogwaardige kwaliteit is. De gezondheidszorg staat wereldwijd in de top 10 en garandeert betaalbare, toegankelijke zorg voor iedereen. Juist die twee elementen staan stevig onder druk, want de komende jaren gaan de demografische ontwikkelingen leiden tot een tekort aan zorgprofessionals. Als we niet ingrijpen, wordt de zorg hierdoor onbetaalbaar. De urgentie is dus groot. Dit weten we al geruime tijd en er wordt al jaren gewerkt aan oplossingen waarbij de roep om een nieuw stelsel steeds luider wordt. Echter, alleen een structuuroplossing is niet meer genoeg om de uitdagingen die op ons afkomen het hoofd te bieden. De berichten over een tekort aan huisartsen, oplopende wachttijden bij verpleeghuizen en overbelaste mantelzorgers verschijnen aan de lopende band in het nieuws. Actie vereist dus!

Neerwaartse spiraal doorgezondheidsverschillen

Leonie en Marc zijn ervan overtuigd dat de oplossing ligt in een paradigmashift waarbij niet zorg, maar gezondheid centraal komt te staan in ons systeem. Dit is essentieel om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden – de zorgvraag neemt zo af – en gaat steeds grotere gezondheidsverschillen helpen voorkomen. In ons land, waarin solidariteit een groot goed is, mogen we het niet langer accepteren dat de verschillen in levensverwachting tussen hoog- en laagopgeleide mensen groter worden. Deze grote gezondheidsverschillen hebben bovendien allerlei onwenselijke consequenties. Enerzijds maakt een grote groep mensen bovengemiddeld veel gebruik van zorg vanwege hun vele aandoeningen, anderzijds ontstaan deze aandoeningen door leefstijlproblematiek die direct gerelateerd is aan hun leefomstandigheden. Deze beïnvloeden niet alleen de genoemde aandoeningen, maar hebben ook grote invloed op iemands kansen om zich op een gezonde manier te ontwikkelen. Hierdoor zagen we de afgelopen jaren niet alleen de gezondheidsverschillen sterk toenemen, maar ontstaat ook een steeds grotere kansenongelijkheid, met alle gevolgen van dien.

Leonie Voragen

Marc Bruijnzeels

Levenskwaliteit voorop

De focus op 'langer leven' moeten we verschuiven naar een focus op 'gezond en vitaal leven.' Hierbij moeten we ons realiseren dat betaalbare en toegankelijke zorg belangrijk is, maar relatief gezien zeker niet het belangrijkste. Gezondheid wordt namelijk maar voor 10% bepaald door zorg. Andere determinanten die voor een belangrijk deel bepalen of jij gezond bent en blijft, gaan over de omstandigheden waarin je opgroeit en woont, en je sociaal-economische situatie en gedrag. Dit geeft aan dat een aanpak nodig is waarin beleidsterreinen, organisaties en professionals samenwerken om een omgeving te creëren waarin gezonde keuzes maken makkelijk is. Op microniveau wordt deze beweging al omarmd, maar omdat het systeem nog steeds gericht is op zorg en ongezondheid blijven initiatieven op microniveau steken, mede door een gebrek aan duurzame financiering, en komt systeemverandering niet van de grond.

Hierdoor draagt nu in principe alleen het individu verantwoordelijkheid over de eigen gezondheid, met minimale ondersteuning van de omgeving. De oorzaken van ongelijkheid in gezondheid zijn echter complex: onderwijs, arbeidsmarkt, sociale zekerheid, leefomgeving, gezondheid en sociale relaties beïnvloeden elkaar, soms in negatieve, maar soms ook in positieve zin. Willen we gezondheid werkelijk centraal stellen en voldoende impact maken om de uitdagingen in de zorg en de toenemende kansenongelijkheid te keren, dan moeten we gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen.

Aanpak op maat

We moeten ook beseffen dat het feit dat iedereen dezelfde behandeling krijgt, niet per se leidt tot de grootste gezondheidsresultaten. Met andere woorden: in plaats van *one size fits all* moeten we toewerken naar een aanpak op maat waarbij de persoon en zijn behoeften centraal staat. Om echt gezondheidsresultaat te behalen, moeten we analyseren welke doelgroepen de grootste uitdagingen ervaren om gezond te blijven, zodat we veel gericht kunnen interveniëren met een veel duurzamer resultaat.

Hoe de transformatie van zorg naar gezondheid er echter in de praktijk uit moet komen te zien? Dat leest u in de essaybundel.

Leonie Voragen is directeur van Health KIC en senior consultant bij Q-Consult Zorg.

Marc Bruijnzeels is directeur van Jan van Es Instituut en Associate Professor/Educational Director bij Health Campus Den Haag.

Bestelinformatie: <https://walburgpers.nl/nl/book/9789464562187/de-nieuwe-polder>